

ТЕМА 9

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.СУТНІСТЬ ТА СКЛАД ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА**
- 2.ХАРАКТЕРИСТИКА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**
- 3.ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ**
- 4.СУТНІСТЬ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ**
- 5.КРЕДИТУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ**
- 6.ОЦІНКА ВАРТОСТІ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**
- 7.МЕТОДИКА АНАЛІЗУ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

1. СУТНІСТЬ ТА СКЛАД ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові ресурси підприємства

- це грошові доходи і надходження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат з розширеного відтворення і економічного стимулювання працівників.

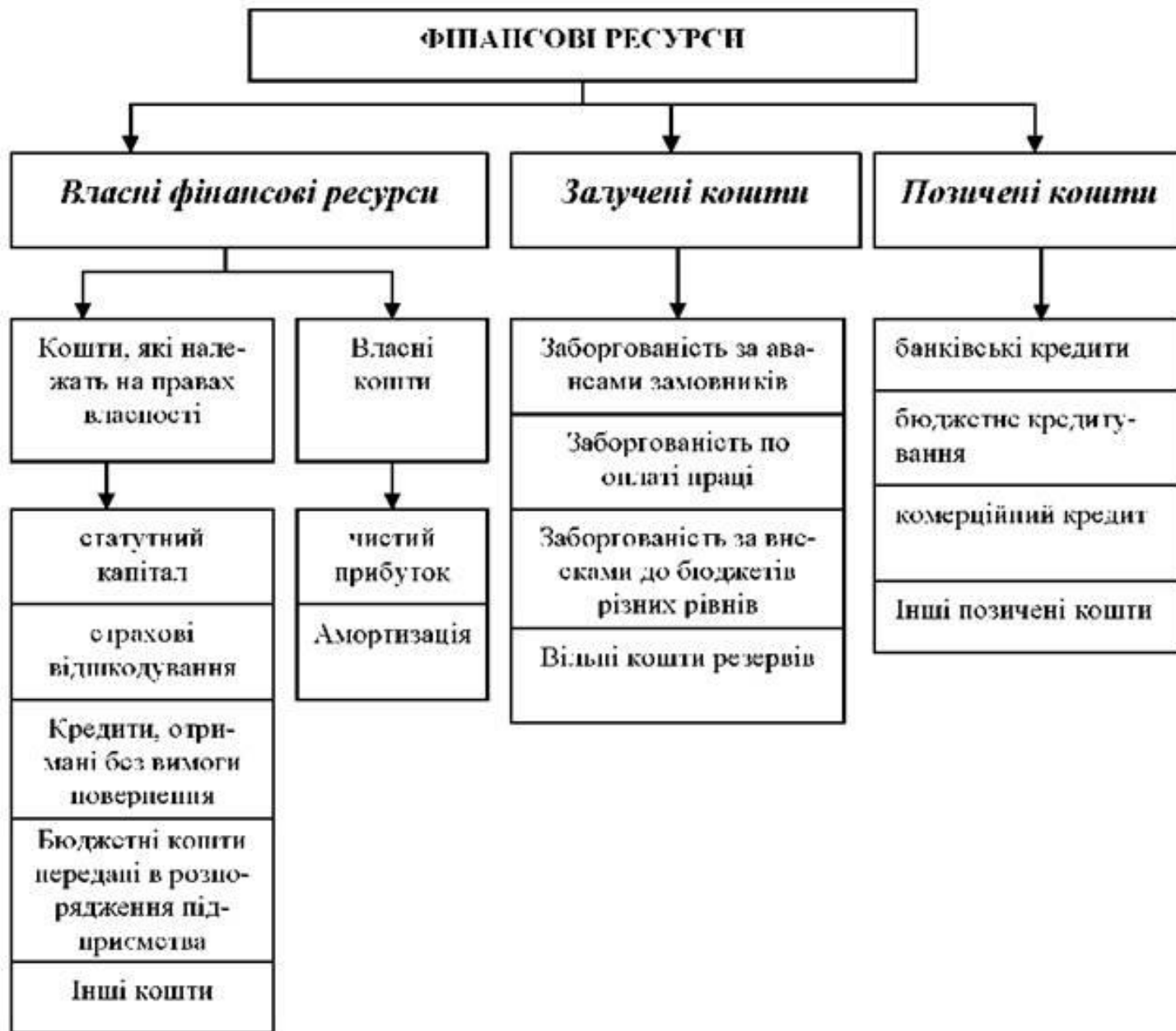

Рис. 8.1. Склад фінансових ресурсів підприємства

За напрямками:

- Зовнішні - це додаткові власні та позикові кошти, одержані через фінансовий ринок, від кредитно-банківської системи та інших кредиторів
- Внутрішні - це нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування та кредиторська заборгованість, що постійно перебуває на балансі підприємства (стійкі пасиви).

2.ХАРАКТЕРИСТИКА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

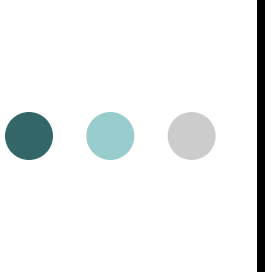
Трактування капіталу:

- Меркантилісти – золото, гроші, скарби;
- Фізіократи – земля і вкладені в неї кошти;
- Класична політекономія – засоби виробництва, призначені для виготовлення товарів;
- Марксизм – засіб експлуатації найманих робітників.

КАПІТАЛ:

- З народногосподарського погляду: виробничі засоби, що можуть бути використані для здійснення господарської діяльності.
- Як категорія фінансів підприємств:
- Конкретний капітал (Вартість майнових об'єктів, які відображені в активі балансу підприємства)
- Абстрактний капітал (абстрактна вартість, сукупність усіх позицій пасиву балансу)

-
- З позиції фінансового менеджменту капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.

Характеристики капіталу

1. Капітал підприємства є основним фактором виробництва.
2. Капітал характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять дохід.
3. Капітал є головним джерелом формування добробуту його власників.
4. Капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості.
5. Динаміка капіталу підприємства є найважливішим барометром ефективності його господарської діяльності.

Рис. 5.1. Систематизація видів капіталу підприємства

Власний капітал

- +Простота залучення.
- +Значна здатність генерування прибутку.
- +Забезпечення фінансової стійкості підприємства та платоспроможності
- - Обмеженість обсягу залучення,
- - Висока вартість у порівнянні з альтернативними джерелами формування капіталу.
- - Не використовується можливість залучених фінансових коштів

Залучений капітал

- + Значні можливості залучення,
- + Забезпечують зростання фінансового потенціалу підприємства,.
- + Більш низька вартість у порівнянні з власним капіталом.
- + Здатність генерувати приріст фінансової рентабельності
- - Виникають фінансові ризики.
- - Активи, які сформовані за рахунок залученого капіталу генерують меншу суму прибутку.
- - Значна залежність від змін кон'юнктури фінансового ринка.
- - Складність процедури залучення

За цілями використання:

- ▣ Продуктивний
- ▣ Позичковий
- ▣ Спекулятивний

За формами інвестування

- У грошовій формі
- Матеріальній формі
- Нематеріальній формі

За об'єктом інвестування

- Основний
- Оборотний

За формою знаходження у процесі
кругообігу:

- У грошовій формі
- Виробничій формі
- Товарній формі

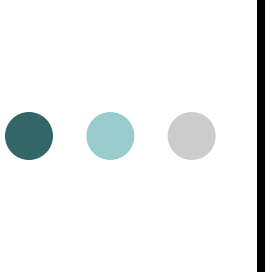

За формами власності:

- Приватний
- Державний

За організаційно-правовими формами:

- Акціонерний
- Пайовий
- Індивідуальний

За характером використання в господарському процесі:

- Робочий
- Неробочий (“мертвий”)

За характером використання власниками:

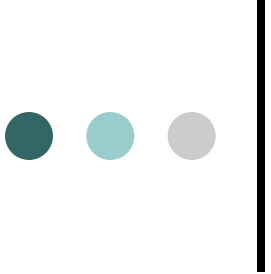
- Споживчий
- Накопичений

За джерелами залучення:

- Національний
- Іноземний

3. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

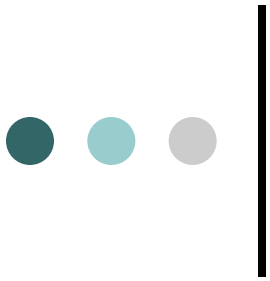

-
- ▣ **Власний капітал підприємства** — це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями.

Функції:

1. Заснування та введення в дію підприємства
2. Відповідальності та гарантії
3. Захисна
4. Фінансування та забезпечення ліквідності
5. База нарахування дивідендів
6. Управління та контроль
7. Рекламна

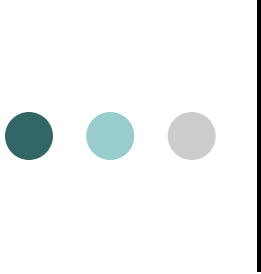

На почтаку діяльності:

▣ **Власний капітал = Активи підприємства**

Після залучення коштів:

▣ **Власний капітал = Активи підприємства
— Зобов'язання підприємства**

Залежно від джерела формування

1. Вкладений

2. Накопичений

2.1. капітал від дооцінки

2.2. дарчий капітал

2.3. нерозподілений прибуток

За ступенем фіксації

- Зареєстрований (персоніфікований)
- Незареєстрований
(неперсоніфікований)

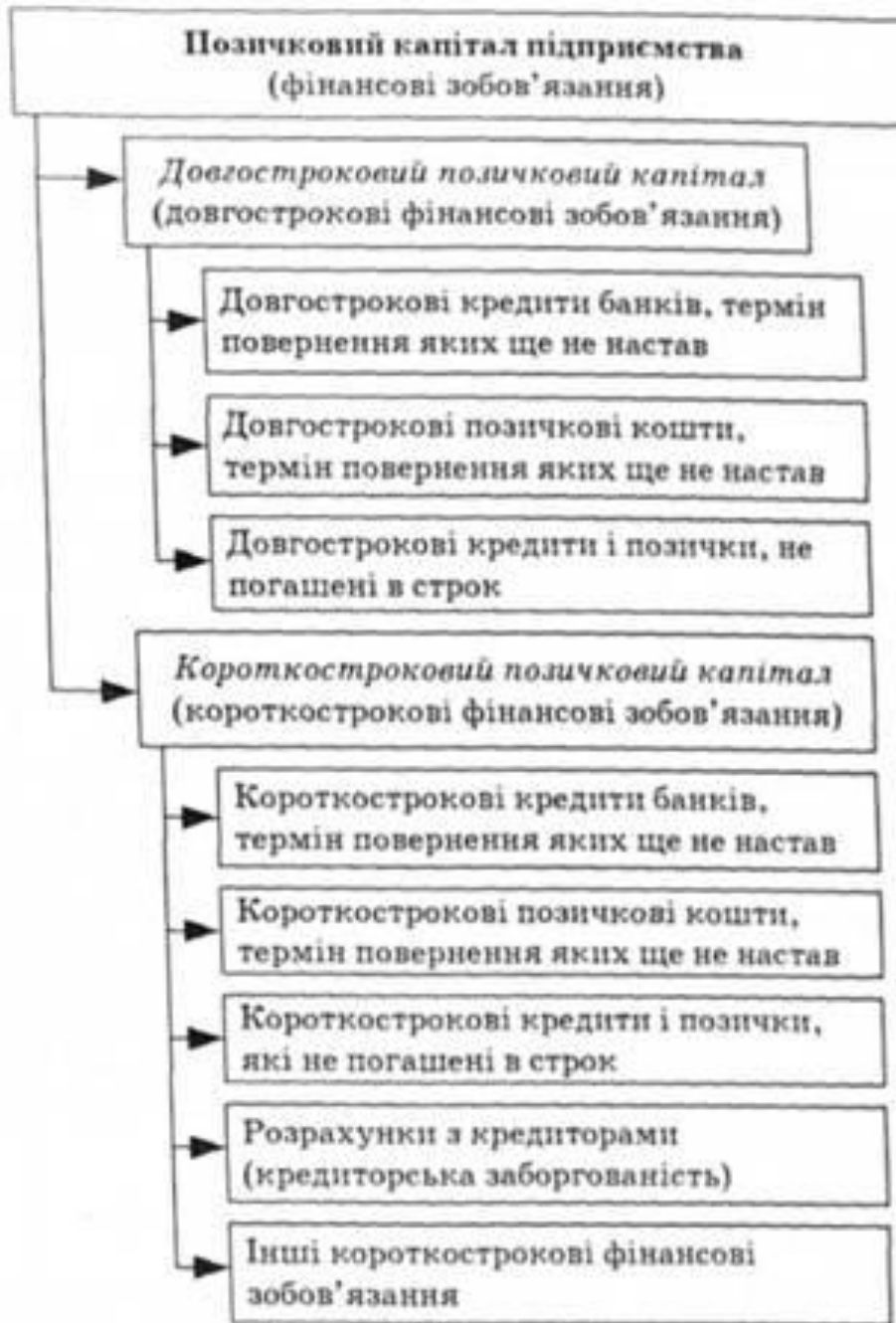

джерелами власного капіталу в «новому» Звіті про власний капітал є:

- Зареєстрований капітал (графа 3);
- Капітал у дооцінках (графа 4);
- Додатковий капітал (графа 5);
- Резервний капітал (графа 6);
- Нерозподілений прибуток
(непокритий збиток) (графа 7);
- Неоплачений капітал (графа 8);
- Вилучений капітал (графа 9).

4.СУТНІСТЬ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

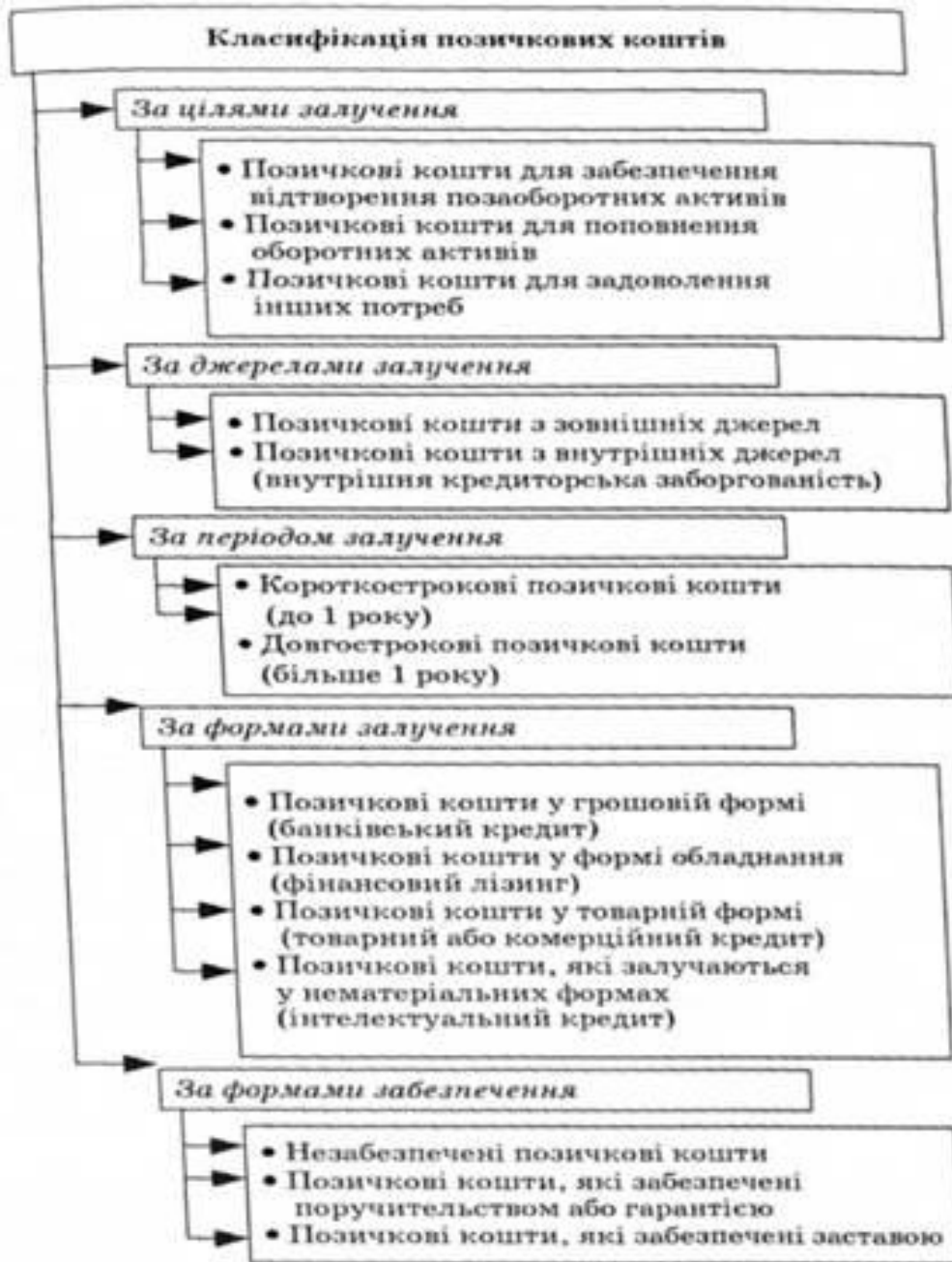

Рис. 6.2. Класифікація позичкових коштів

Політика залучення підприємством позичкових коштів

$$CC_s = \frac{СП_s}{2} + ЛП + \frac{ПП}{2},$$

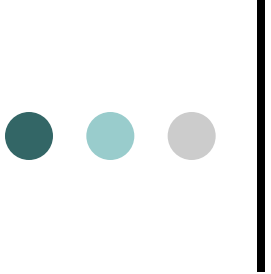
де CC_s — середній термін використання позичкових коштів; $СП_s$ — термін корисного використання позичкових коштів; $ЛП$ — пільговий (граціонний) період; $ПП$ — термін погашення.

5. КРЕДИТУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

КИЇВ

▣ ***Кредит*** - позика у грошовій або товарній формі на умовах повернення у визначений термін зі сплатою відсотків.

Рис. 6.1. Кредитні відносини

принципи

- ▮ **о** терміновість;
- ▮ **о** платність;
- ▮ **о** поверненість ;
- ▮ **о** цільовий характер використання ;
- ▮ **о** забезпеченість

функції

- ▣ Перерозподільча
- ▣ Заміщення готівки
- ▣ Мобілізація капіталу
- ▣ Регулювання економіки
- ▣ Зменшення витрат

форми

- фінансовий
- Комерційний (товарний)

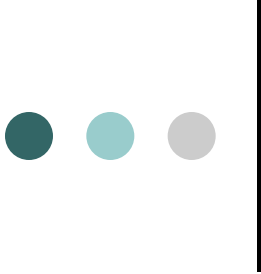

ВИДИ

- Банківський
- Державний
- Комерційний
- Іпотечний
- Споживчий
- Лізинговий

6. ОЦІНКА ВАРТОСТІ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

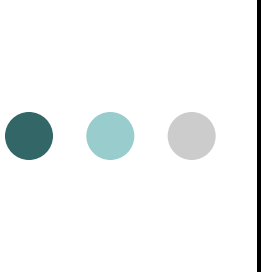

Для розрахунку загальної потреби в капіталі використовують 2 методи:

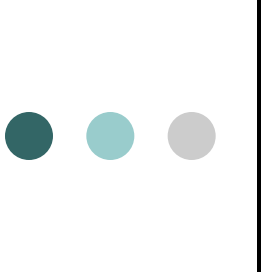
- ▣ прямий метод розрахунку базується на визначенні необхідної суми активів для початку господарчої діяльності відповідно алгоритму $\sum A = \sum I$.
- ▣ непрямий метод розрахунку базується на використанні показника «капіталомісткість продукції» (капітал/одиниця продукції)

Загальна потреба в капіталі =
капіталоємкість * річний обсяг
виробництва продукції + передстартові
витрати.

Вартість капіталу – це ціна , яку підприємство сплачує за залучення капіталу з різних джерел.

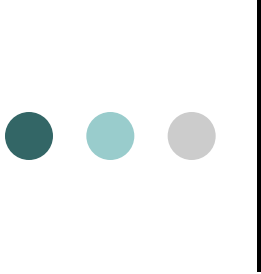
- 1). Це міра прибутковості операційної діяльності.
- 2). Це критерій здійснення реального інвестування.
- 3). Це базовий показник формування ефективності фінансового інвестування.
- 4). Це критерій прийняття управлінських рішень щодо використання оренди (лізингу) придбання виробничих основних засобів.

-
- 5). Використовується в процесі управління структурою капіталу на основі механізму фінансового левериджу.
 - 6). Рівень вартості капіталу підприємства є вимірювачем рівня ринкової вартості підприємства.
 - 7). Це критерій формування типу політики фінансування активів.

Принципи оцінки вартості капіталу:

- ▣ 1). Принцип попередньої по елементної оцінки вартості капіталу.
- ▣ 2). Принцип узагальнюючої оцінки вартості капіталу.
- ▣ «середньозважена вартість капіталу»:
- ▣ $CЗВК = \sum K_i * ПВК_i$

-
- ▣ 3). Принцип співвідношення оцінки вартості власного та запозиченого капіталу.
 - ▣ 4). Принцип динамічної оцінки вартості капіталу.
 - ▣ 5). Принцип взаємозв'язку оцінки поточної і майбутньої середньозваженої вартості капіталу підприємства.
 - ▣ 6). Принцип межі ефективного використання додатково залученого капіталу.

Базові елементи вартості власного капіталу:

- 1). Вартість функціонуючого
власного капіталу**
- 2). Вартість нерозподіленого
прибутку останнього звітнього
періоду.**
- 3). Вартість додатково залученого
акціонерного (пайового) капіталу.**

Фінансовий леверидж.

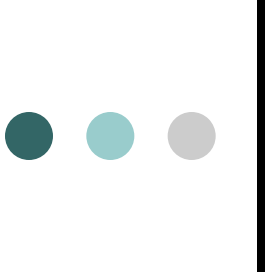
- Рентабельність власних коштів:

$$P_{VK} = ЧП / ВК$$

- **Сила або ефект фінансового важеля**

$$ЕФЛ = (1 - C_{пп}) * (P_a - i_{ср}) * (ЗК / ВК)$$

$$P_a = Пб / А * 100$$

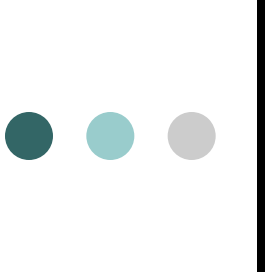

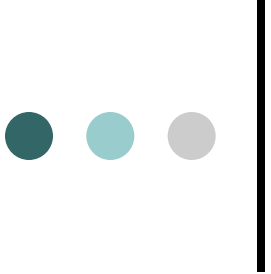
Рентабельність власних
коштів з урахуванням ЕФЛ:

$$P_{BK} = (1 - C_{пп}) * P_a + EФЛ$$

7.МЕТОДИКА АНАЛІЗУ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

-
- Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)
 - $K_{авт} = ВК / ВБ$

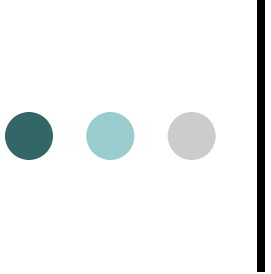
-
- Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
 - $K_{пк} = ПК / ВБ$

-
- Коефіцієнт фінансування
 - $K_f = ЗК / ВК$

□ Коефіцієнт фінансового
левериджу

□ $Kл = ЗК / ВК$

-
- Коефіцієнт відношення основних засобів до власних коштів.

$$K_{OЗ} = \frac{OЗ}{BK}$$

-
- Коефіцієнт структури позикового капіталу

$$K_{\text{ПК}} = \frac{K^3}{\text{ПК}}$$

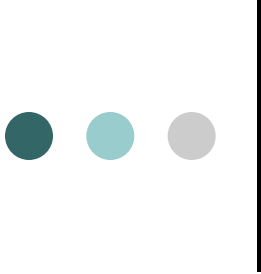
-
- Коефіцієнт оборотності власного капіталу

$$K_{\text{обБК}} = \frac{ЧБ}{\overline{БК}}$$

□ Рентабельність власного капіталу

$$P_{BK} = \frac{ЧП}{BK}$$

напрямки поліпшення використання капіталу підприємства та оптимізації джерел його формування

- 1. Забезпечення максимального обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел;
- 2. Залучення капіталу за рахунок зовнішніх джерел повинен проводитися з урахуванням вартості залученого капіталу.
- 3. Підприємство повинне відслідковувати середньозважену вартість капіталу і не допускати значного його росту.